

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عنوان مقاله :

« قابلیت های بالای بخش کشاورزی در بی اثر سازی تحریم ها »

از : رحمان امامی

کارشناس ارشد و مدرس دانشگاه و مسئول روابط عمومی و
آموزش فنی شرکت خدمات حمایتی کشاورزی استان مازندران

تا کمتر از یک ماه دیگر شاهد به اصطلاح اعمال تحریم های فلج کننده به زعم دشمنان قسم خورده ایران اسلامی و در راس آنها آمریکا بر کشور عزیزمان خواهیم بود. جدای از تدابیر مختلف اقتصادی که از سوی دستگاه های مختلف اجرایی و حاکمیتی برای بی اثر کردن این تحریم ها ظالمانه و ناجوانمردانه اندیشیده شده و به اجرا در خواهد آمد یکی از مهمترین راهکارها در این زمینه حمایت و تقویت جدی از بخش کشاورزی و زیربخش های آن است که به دلیل ظرفیت های بالای این بخش قادر خواهد بود بسیاری از نقشه های دشمنان را نقش بر آب نماید بطوریکه در حال حاضر در بخش کشاورزی در تولید بسیاری از محصولات کشاورزی دارای رتبه های اول تا دهم جهانی می باشیم و در بسیاری از محصولات هم پتانسیل و قابلیت افزایش ۲ تا ۳ برابری تولید موجود هم وجود دارد که با حمایت جدی از بخش کشاورزی و کشاورزان و فعالان این عرصه علاوه بر تحقق کامل خود کفایی در محصولات غذایی بسیاری از این محصولات میتوانند به کشورهای همسایه و مجاور صادر شوند که ارزآوری قابل توجهی را به دنبال خواهد داشت در حال حاضر براساس آمارهای سازمان جهانی غذا (فائو) کشور ایران به لحاظ جمعیتی در رتبه ۱۸ جهان قرار دارد اما در تولید ۲۱ محصول کشاورزی رتبه های تک رقمی را بین کشورهای جهان به خود اختصاص داده است. ایران در زمینه تولید دو محصول مهم خرما و پسته رتبه ۲ جهان را داراست. رتبه سوم جهان در زمینه تولید گیلاس، خربزه، هندوانه، گردو، بادام و زردآلو نیز به ایران اختصاص دارد.

ایران در زمینه تولید خیار، انجیر و کیوی در رتبه چهارم جهان قرار گرفته است. رتبه پنجم بزرگترین تولید کننده هلو، پیاز و بادمجان نیز به ایران اختصاص دارد. ایران در زمینه تولید سیب درختی و اسفناج رتبه ششم جهان، در زمینه تولید قارچ و گوجه فرنگی رتبه هفتم، در زمینه تولید انگور، لیمو و پرتقال رتبه نهم را به خود اختصاص داده است. رتبه ایران در زمینه تولید چغندر قند و جای ۱۱، سیب زمینی ۱۳، جو و گندم ۱۵، کنجد ۱۶، سبزیجات ۱۹ و زیتون و توت فرنگی ۲۰ اعلام شده است. براین اساس ایران در زمینه تولید ۳۰ محصول مهم کشاورزی جزو ۲۰ کشور نخست دنیا قرار گرفته است که نشان دهنده ضریب بالای امنیت غذایی و خود اتکایی این کشور در تامین نیازهای غذایی ساکنان خود است و ظرفیت بالای آن در صادرات در این بخش است.

بنابراین گزارش براساس اعلام وزارت جهاد کشاورزی تولیدات محصولات کشاورزی ایران در سال گذشته به ۱۱۸ میلیون تن رسید به طوری که توانستیم ۸۰ درصد نیاز کشور را از منابع داخلی تولید کنیم و به خود کفایی ۸۰ درصد در بخش کشاورزی دست یابیم. در چند سال اخیر همواره رقمی میان ۱۰ میلیون تن تا ۱۴/۵ میلیون تن گندم تولید کرده و علاوه بر خود کفایی در تولید این محصول استراتژیک، بخشی از تولید مازاد خود را صادر کرده ایم. بنابر اظهارات کارشناسان ظرفیت کشور در حوزه کشاورزی بسیار بالاتر میزان فعلی است و می توانیم به طور کامل و صد درصد نیاز کشور را تامین کنیم. در سال های اخیر

رشد کشاورزی به طور متوسط بین ۴ الی ۵ درصد است و به همین دلیل جایگاه مناسبی در رشد اقتصاد کشور داشته است.

بطوریکه در چند سال گذشته تراز تجاری کشور از منهای ۸/۱ میلیارد دلار به سه میلیارد دلار رسیده و توانسته است ارز آوری خوبی برای کشور داشته باشد. بنابراین با وجود مشکلاتی که در کشاورزی وجود دارد، توانسته ایم در این زمینه رشد زیادی داشته باشیم.

بخش کشاورزی ایران همچنین در تولید دیگر کالاهای اصلی بخش کشاورزی کارنامه موفق‌تری دارد به طوری که با تولید سالانه دو میلیون و ۲۰۰ هزار تن گوشت مرغ جزو هفت کشور برتر تولیدکننده دنیا است. سرانه ۲۸ کیلوگرم مصرف گوشت مرغ در کشور ۲ برابر سرانه جهانی است و سالانه ۲ میلیون و ۲۵۰ هزار تن گوشت طیور در کشور تولید می‌شود. در بخش شیر و لبنیات نیز علاوه بر خود کفایی در تولید، صادرات داریم به طوری که در سال قبل ۱۰ میلیون و ۲۰۰ هزار تن لبنیات در کشور تولید و ۸۰۴ هزار تن از این میزان تولید به کشورهای همسایه صادر شد. در گزارش دیگر، براساس اعلام معاون وقت وزیر جهاد کشاورزی در امور دام، درصد خوداتکایی تولید شیر در کشور در سال قبل ۱۰۸ درصد بوده است که این روند در سال جاری نیز ادامه دارد. میزان تولید تخم مرغ در دنیا ۷۰ میلیون تن است که ایران ۱/۳ آن را تولید می‌کند و رتبه یازدهم جهان را در تولید این محصول را دارد. سرانه تولید تخم مرغ در کشورمان ۱۱/۵ کیلوگرم و از سرانه تولید جهان ۲ کیلوگرم بیشتر است. بنابراین گزارش، در دیگر محصولات اساسی مانند دانه‌های روغنی و پنبه و برنج نیز با وجود اینکه هنوز به خود کفایی نرسیده ایم اما با افزایش عملکرد و افزایش تولید در واحد سطح، بدون اینکه بر میزان مصرف منابع آبی کشور بیفزاییم در حال افزایش تولید برای دستیابی به خود کفایی هستیم. با انتخاب مجری برای طرح‌های مختلف محصولات کشاورزی مانند دانه‌های روغنی و برنج نیز برنامه ریزی‌های چند ساله برای خود کفایی در تولید این محصولات صورت گرفته است، به طوری که در سال قبل با تولید حدود ۲ میلیون تن شکر در این محصول به خود کفایی رسیدیم. با توجه به ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل موجود در بخش کشاورزی کشور که تنها به گوشه‌هایی از آنها اشاره گردید، اگر اقتصاد و مشکلات مربوط به آن را به عنوان مهم‌ترین چالش عصر حاضر با توجه به حجمه‌های ناچوانمردانه فراوانی که به کشور می‌شود قلمداد نماییم بخش کشاورزی به عنوان مهم‌ترین و زیر بنایی‌ترین این مجموعه باید توجه اساسی به آن بشود تا بتواند زمینه‌ساز تحقق اقتصادمقاومتی در سطح کشور گردد. امروزه بخش کشاورزی و زیربخش‌های وابسته به آن از جمله زراعت، باغبانی، دام، شیلات و آبزیان، صنایع تبدیلی و تکمیلی و دهها وصدها زنجیره تولیدی دیگر وابسته به بخش کشاورزی علیرغم وجود مشکلات فراوان از جمله کمبود شدید منابع آبی و فراهم نبودن بسترهای مناسب تولید اما از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های فراوان برخوردار می‌باشد که در صورت کمی توجه و حمایت قادر خواهد بود علاوه بر پاسخگویی به تمامی نیازهای داخلی، به عنوان یک ظرفیت عظیم در تحقق اقتصاد غیرنفتی محسوب شود. براساس شواهد و قرائن موجود قبل از پیدایش نفت، یکی از مهم‌ترین راه‌های کسب درآمد و منابع درآمدی کشور، بخش کشاورزی بود و این بخش

در بحرانی ترین شرایط کشور توانست رشد اقتصادی را با تولیدات متنوع خود سرپا نگهدارد. در سالهای نه چندان دور دستگاههای اجرایی مختلف بخش کشاورزی در کشور ایجاد شده اند که همگی آنها توسعه و رشد بخش کشاورزی را مدنظر داشته اند شرکتهایی همچون پخش کودشیمیایی، تهیه و توزیع بذر و نهال، بنگاه توسعه ماشینهای کشاورزی، شرکت مهندسی آب و خاک، شرکت پرورش کرم ابریشم، شرکت سهامی گوشت کشور، صندوق حمایت از عمران مراغ کشور، بنگاه آبیاری کشور و دهها شرکت و موسسه دیگر از این قبیل که هر کدامشان با هدف حمایت از توسعه بخش کشاورزی ایجاد شده اند اما در یک دهه اخیر تمامی این شرکت ها در قالب خصوصی سازی و واگذاری شرکت ها و بنگاه های دولتی به بخش خصوصی واگذار، منحل و در هم ادغام شده اند و یا آنکه در حال حاضر در لیست شرکتهای در حال واگذاری سازمان خصوصی سازی قرار دارند و این امر در حالی است هر کدام از این شرکت ها بدلیل ماهیت حمایت و توسعه از بخش کشاورزی به وجود آمده اند و به همین علت هم خریدار دست به نقدی برای آنها وجود ندارد. بدون آنکه بخواهیم مشکلات و نارسائی های مربوط به شرکت های دولتی و ضررها و زیانهای ناشی از آن را منکر شویم ذکر این نکته هم ضروری است که بخش کشاورزی برای افزایش تولید و استمرار فعالیت فعالان بخش کشاورزی بخصوص کشاورزان خرده پا در این بخش، توسعه کمی و کیفی تولیدات و رونق صادرات در این بخش بیش از هر زمان دیگر نیازمند حمایت کشاورز و کشاورزی است آنهم حمایت برنامه ریزی شده بطوریکه در یک افق برنامه ای ۵ تا ۱۰ ساله نتایج حاصل از آن به صورت کاملاً مشهودی قابل لمس باشد. برکسی پوشیده نیست که بخش کشاورزی از بسیاری از جهات دارای تفاوت های اساسی با بخش های دیگر از جمله صنعت و یا خدمات است چرا که فعالیت در بخش کشاورزی توأم با ریسک فراوان و مقابله با برف، گرما، سرما، کمبود آب، خشکسالی و دهها حوادث غیر مترقبه است و از طرفی دارای بازار مصرف با قیمت بسیار پایین به دلیل وجود قابل توجه شبکه دلالی می باشد و حال اگر بخواهیم مشکلات دیگر این بخش از جمله قیمت بالای نهاده های کشاورزی و همچنین دشواری های تامین آب و نرخ بالای بکارگیری مکانیزاسیون در اراضی زراعی و باغی را هم به آن اضافه نماییم دیگر چیزی برای کشاورز باقی نمی ماند که به ادامه فعالیت آبا و اجدادی آن امیدوار باشد بنابراین در هر صورت و در هر شرایط باید از بخش کشاورزی حمایت کرد و این امر از آنجا نشأت می گیرد که بخش کشاورزی تامین کننده مهم ترین نیازهای انسانها یعنی غذا است و این کشاورزان هستند که به عنوان سنگ زیرین آسیاب تولیدات غذایی به کمک های بدون منت دولت نیاز دارند تا مهم ترین مولفه خودکفایی کشور یعنی تامین کامل امنیت غذایی را رقم بزنند. در بسیاری از کشورهای پیشرفته تمامی پیشرفت صنعتی و تولیدی را برای احیا و توسعه بخش کشاورزی بکار گرفته اند و همیشه حمایت و توسعه بخش کشاورزی برای آنها به عنوان مهم ترین و اساسی اولویت مطرح بوده است اما آیا در کشور ما توسعه بخش کشاورزی به عنوان اولویت نخست مطرح می باشد؟ در صورتیکه همواره این بخش کشاورزی است که کمبود بخش های دیگر را پوشش داده و رشد اقتصادی کشور را مثبت می نماید، این بخش کشاورزی است که مهم ترین نیاز

جامعه یعنی غذا را تامین می نماید ، این بخش کشاورزی است که دارای بالاترین ظرفیت و پتانسیل در صادرات غیرنفتی را دارا می باشد ، این بخش کشاورزی است که بدون استفاده از هر گونه ارز ، ارزآوری فراوانی برای کشور دارد ، این بخش کشاورزی است که در این و انفسای مشکل اشتغال و بیکاری دارای ظرفیت عظیم اشتغال و کار مولد می باشد ، این بخش کشاورزی است که باعث توسعه ، عمران و آبادانی روستاهاست ، این بخش کشاورزی است که در صورت کمی توجه و حمایت جدی از کشاورزان به عنوان ستون فقرات بخش کشاورزی قادر خواهد بود ضمن تحقق کامل اقتصاد مقاومتی به عنوان هدف اصلی اقتصاد ما در شرایط کنونی ، زمینه ساز تحقق والای امنیت غذایی پایدار در کشور گردد که برای تضمین نسل کنونی و نسلهای آینده به شدت به آن نیازمندیم و نهایت آنکه این بخش کشاورزی است که باحمایت همه جانبه از آن قادر خواهد بود تحریم های دشمنان را بی اثر نماید.

پایان